

Museum

Een museum is een permanente instelling, zonder winstbejag, ten dienste van de gemeenschap en van haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, die de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verzamelt, bewaart, onderzoekt en tentoonstelt en hierover informatie verstrekt voor studie, educatie en recreatie.

Het woord museum is via het Latijn afkomstig van het Griekse woord mouseion, een plaats of tempel gewijd aan de Muzen, de Griekse godinnen van de kunsten. Het Mouseion van Alexandrië in het oude Egypte ligt aan de basis van het Latijnse woord museum in de huidige betekenis; dat Mouseion, waartoe ook de beroemde bibliotheek van Alexandrië behoorde, was namelijk een opleidingscentrum, waar geleerden waren vrijgesteld om zich geheel te wijden aan de studie van geschriften.

In de Renaissance ontstond de vorm die we nog kennen, een gebouw met daarin verzamelingen schilderijen, beeldhouwwerken en andere kunstvoorwerpen. In de 19e eeuw werd het begrip museum ook uitgebreid tot verzamelingen van bijvoorbeeld natuurhistorische en technisch-historische voorwerpen. Zo ontstonden musea met een bepaald thema, de postzegel, mineralen, treinen etc.

In grote lijnen heeft een museum twee functies

Eenzijds het beschermen van de collectie tegen beschadiging, diefstal, brand, vocht, weersinvloeden en stof.

Anderzijds het op de juiste manier tonen van de collectie, dat wil zeggen dat de onderverdeling van de verzameling moet plaatsvinden naar historische waarde en naar soort. Dat wil ook zeggen dat de kunst- en dagverlichting de collectie zo gunstig mogelijk moet doen uitkomen.

Het eerste houdt in dat de constructieve en isolatie-eisen, van het gebouw waarin het museum is gehuisvest, op een zeer hoog peil moeten staan, een lekkage kan onherstelbare gevolgen hebben, een slechtwerkend airconditioningsysteem eveneens.

Het tweede, het duidelijk tonen van de verzameling is nog moeilijker. Deze zal immers in grootte en samenstelling kunnen wisselen en vraagt daarom steeds om andere ruimtes in grootte en verlichting. Een goed ontworpen museum zal aan deze eisen kunnen voldoen, daarom wordt tijdens de ontwerp fase van een museum veel vakmanschap van de betrokkenen gevraagd.

Er zijn vele soorten en maten musea, variërend van internationaal befaamde tot lokale musea met een beperkte opzet en collectie. De belangrijkste musea van Nederland zijn de rijksmusea. Daarnaast zijn er vele provinciale of regionale musea. Deze zijn vaak in bezit van overheidsinstellingen, evenals de gemeentemusea die sommige steden hebben. Ten slotte zijn er vele particuliere musea. Meestal is een stichting of vereniging tegenwoordig de eigenaar en/of beheerder van zo'n museum. De meeste oudere musea zijn veelal begonnen als verzamelingen van curiosa of kunstvoorwerpen van aristocraten en rijke particulieren (de zogenaamde rariteitenkabinetten, wonderkamers of kunstkamers). Ook tegenwoordig komt het nog voor dat een museum ontstaat op particulier initiatief, zoals het Scheringa Museum voor Realisme in Spanbroek.

Musea kunnen ook verdeeld worden naar collectie. Van oudsher hadden musea voornamelijk voorwerpen van kunst en/of wetenschap in huis. Later kwamen er ook musea rond andere thema's, waaronder:

Archeologie, geschiedenis, waaronder Oude Ambachten & Speelgoed, openluchtmusea,

lucht- en ruimtevaart, natuur, oorlog en wapens, scheepvaart, sport, techniek, vervoer en volkenkunde

Een museum kan ook gewijd zijn aan een bepaalde persoon en is dan vaak gevestigd in het huis waar die persoon geboren werd of gewoond heeft. In dat geval maakt het gebouw zelf deel uit van de presentatie.

Een museum heeft meestal een eigen collectie; de objecten die steeds te zien zijn noemt men ook de "vaste collectie". Veel musea hebben daarnaast zalen voor wisseltentoonstellingen. Naast de tentoonstellingsruimten beschikken veel musea over een eigen museumbibliotheek. Veel musea hebben een museumwinkel waar de museumgids, boeken, kaarten, posters, dvd's en ander materiaal verkocht wordt afhankelijk van de collectie en de aard van het museum.

Er zijn heel veel musea in de wereld. Elk land heeft wel één of meer grote en bekende musea. Enkele voorbeelden van grote en bekende musea zijn, voor de kunst:

Galleria Borghese en de Vaticaanse Musea in Rome

Gemäldegalerie in Berlijn

Hermitage in Sint-Petersburg

Louvre, Musée d'Orsay en Centre Georges Pompidou in Parijs

Metropolitan Museum of Art, Guggenheim Museum, Museum of Modern Art in New York

Casa Museu Gaudí, Picasso-museum in Barcelona

National Gallery, Tate Gallery, British Museum en Victoria and Albert Museum in Londen

National Gallery of Art en Smithsonian Institution in Washington D.C.

Prado in Madrid

En voor de archeologie:

Alte Pinakothek in München

British Museum in Londen

Egyptisch Museum in Caïro

Kunsthistorisches Museum Wien in Wenen

Nationaal Archeologisch Museum van Athene in Athene

Pergamonmuseum in Berlijn

In andere landen zijn musea vaak gratis. De gratis toegang kan voor iedereen zijn (Engeland is hier een voorbeeld van) maar het kan ook beperkt zijn tot alleen de jeugd (Frankrijk, onderwijs en dus ook musea zijn daar gratis), bij het binnengaan dient men dan over het algemeen wel te kunnen bewijzen een leerling of student te zijn. Uitzondering op deze regels zijn altijd de particuliere musea, zo is de National Gallery in Londen gratis, maar het Dennis Severs' House is niet gratis te bezichtigen.

Sinds 1981 wordt in Nederland elk jaar een museumweekend georganiseerd. Heel veel musea zijn dan gratis toegankelijk en er worden extra activiteiten georganiseerd.

Het oudste bestaande museum in Nederland is het het Teylers Museum uit 1784 in Haarlem, oorspronkelijk was dit een privéverzameling van de rijke koopman Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778).

